

Lidská práva a soudnictví - sylabus předmětu

podzimní semestr 2011

1. Cíl předmětu

Tento předmět plynule navazuje na výuku ústavního práva (2. a 3. semestr), a to prohloubením jeho lidskoprávní části. V jeho rámci bude provedeno podrobné seznámení s hmotněprávními a procesněprávními aspekty lidských práv. Posлуhač tak obdrží informaci jak o jednotlivých základních právech a svobodách a jejich výkladu zejména v judikatorní praxi, tak také o jejich procesních zárukách. Předmět je zaměřen na získání praktických dovedností, a proto bude v rámci seminářů vyžadováno sepsání podání k Ústavnímu soudu, resp. soudního rozhodnutí. Podobný požadavek je součástí postupové zkoušky.

2. Rozsah výuky

2/1 týdně

3. Program výuky

Přednášky:

19. září – Kateřina Šimáčková: Úvod do lidských práv (prameny, přehled institucí, základní výkladové principy, kategorizace: základní, politická, hospodářská, sociální a kulturní).

26. září – Vojtěch Šimíček: Kontrola norem prováděná Ústavním soudem (rozdíl abstraktní a konkrétní kontroly, preventivní kontrola, podmínky řízení, okruh navrhovatelů, rozhodnutí, vykonatelnost a možnost jejího odkladu, vyhlásování a publikace, důsledky v praxi, závaznost rozhodnutí).

3. října – Pavel Molek: Úrovně ochrany lidských práv (vnitrostátní, regionální, univerzální).

10. října – Ladislav Vyhnánek: Řízení o ústavní stížnosti: typy (komunální, politická strana), podmínky řízení, vymezení pojmů „rozhodnutí“, „opatření“ a „jiný zásah“.

17. října – Kateřina Šimáčková: Právo na život (začátek lidskoprávní ochrany, pozitivní závazky plynoucí z práva na život, přípustné výjimky).

24. října – Jana Koláčková: Právo nebýt mučen (Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání 1984, Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání 1987 a jimi zřízené orgány, pojmy mučení, nelidského a ponižujícího zacházení, přesun důkazního břemene u osob zbavených svobody, absolutnost zákazu mučení).

31. října – Pavel Molek: Právo na spravedlivý proces (právo na zákonného soudce, rovnost zbraní, podjatost, veřejnost a ústnost jednání apod.).

7. listopadu – Ladislav Vyhnánek: Právo na osobní svobodu (jednotlivé úpravy, důvody omezení podle Evropské úmluvy, důvody a formy omezení v českém právu a jejich legitimita).

14. listopadu - Pavel Kandalec: Právo na pokojné užívání vlastnictví (pojem pokojného užívání vlastnictví, princip legitimního očekávání, omezení daní a jejich nediskriminační povaha, regulace nájemného, restituce)

21. listopadu – Pavel Kandalec: Ochrana osobnosti, ochrana soukromí a rodinného života (právo na soukromí, respektování sexuální identity a vztahů, respektování rodinného života a střet s vyhošťováním cizinců, respektování obydlí, přípustnost odposlechů).

28. listopadu – Pavel Molek: Svoboda projevu (právo přijímat a šířit informace, druhy projevu dle formy a obsahu, možnosti a legitimní důvody omezení).

5. prosince – Vojtěch Šimíček: Shromažďovací právo (pojem pokojného shromáždění, časové, místní a osobní možnosti omezení, judikatura NSS k právu shromažďovacímu)

12. prosince – Vojtěch Šimíček: Volební právo, soudní přezkum voleb (všeobecnost, rovnost, přímota a tajnost voleb, právo na přístup do veřejných funkcí, základní instituty soudního přezkumu voleb)

Semináře (nejsou jednotně zaměřené, závisí zejména na preferencích seminarizujícího učitele):
--

- **Úvod**, zadání zápočtových prací (simulovaný soudní proces)
- **Procesní aspekty sestavování ústavních stížností:**
  - procesní podmínky řízení
  - zastoupení advokátem
  - lhůty
  - přípustnost návrhu (zejména se zaměřením na vztah k mimořádným opravným prostředkům)
  - důvody odmítnutí návrhu
- **Právo na spravedlivý proces** (právo na přístup k soudu, požadavky na soud, rozsah článku 6 Evropské úmluvy, jednotlivé náležitosti spravedlivého procesu, specifika spravedlivého procesu v trestních věcech)
- **Argumentace ústavním právem v řízení před obecnými soudy**
  - přímá aplikace ústavních norem
  - závaznost rozhodnutí Ústavního soudu
  - práce s judikaturou
- **Právo nebýt diskriminován** (specifická povaha práva nebýt diskriminován, důvody diskriminace, zachycení v jednotlivých úpravách, rozbor rozhodnutí velkého senátu ESLP ve věci D.H. proti České republice)
- **Právo na informace**
- **Vyhodnocení zápočtových prací**

4. Vyučující

Vojtěch Šimíček (garant)

Kateřina Šimáčková

Pavel Kandalec

Pavel Molek

Ladislav Vyhnánek

externisté z praxe (Ústavní soud, NSS, advokacie)

5. Doporučené studijní pomůcky

- V. Berger: Judikatura Evropského soudu pro lidská práva, IFEC, Praha 2003
- J. Čapek: Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod – komentář s judikaturou, I. a II. část, Linde, 2010
- V. Šimíček: Ústavní stížnost, 3. vyd., Linde Praha, 2005
- P. Molek, P. Jäger: Svoboda projevu, Auditorium, 2007
- M. Bobek a kol.: Rovnost a diskriminace, C.H. Beck, 2007
- P. Molek, V. Šimíček: Soudní přezkum voleb, Linde Praha, 2006
- L. Bahýlová a kol.: Ústava ČR – komentář, Linde, 2010
- H. Steiner, P. Alston: International Human Rights in context, Oxford University Press, Oxford 2000 či 2007
- P. Šturma: Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv, C. H. Beck, Praha 2003
- Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva, ASPI
- elektronické materiály na ISu

6. Forma zakončení

Postupová zkouška formou písemné klausurní práce. Každý student dostane konkrétní zadání skutkové a procesní situace (zpravidla rozhodnutí soudu, případně popis konkrétního případu), na jejímž základě vypracuje ústavní stížnost, v jejímž rámci prokáže znalosti jak procesních podmínek jejího podání, tak zejména lidskoprávní ústavní argumentace.

Na tuto práci bude navazovat její ústní vyhodnocení a pohovor na téma některého z vylosovaných zkušebních okruhů..